

Kommunens plan för räddningsinsats

Stora Enso Skoghalls bruk

**Enligt 3 kap 6 § Förordning (2003:789) om skydd mot
olyckor**

Dnr 220.2013.00529

2013-09-12

RÄDDNINGSTJÄNSTEN KARLSTADSREGIONEN

Förebyggande

Rapport 2013-09-12

Magnus Lundqvist, 054-540 28 19

magnus.lundqvist@karlstad.se

1 Bakgrund

Enligt 3 kap 6 § förordning (2003:789) om skydd mot olyckor ska kommunen upprätta en plan för räddningsinsatser för de verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt 10 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen).

I Hammarö kommun är denna uppgift delegerad till Räddningstjänsten Karlstadsregionen.

I Sevesolagstiftningens högre kravnivå finns bland annat krav på verksamheten att upprätta en intern plan för räddningsinsatser. I denna plan beskrivs följderna av hur en allvarlig kemikalieolycka ska begränsas. Verksamhetens interna plan för räddningsinsatser ska sedan ligga till grund för kommunens plan för räddningsinsatser.

Kommunens plan ska ha den omfattning som säkerheten för omgivningen kräver. Planen ska förnyas vart tredje år eller när det annars till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. Planen ska lämnas in till Länsstyrelsen.

I samband med att kommunen upprättar eller förnyar planen ska kommunen på lämpligt sätt ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter på planen.

Stora Enso Skoghalls bruk omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå på grund av summeringsregeln för oxiderande, explosiva, brandfarliga och extremt brandfarliga ämnen. Ingen enskild kemikalie hanteras i sådana mängder att den ensam omfattas av Sevesolagstiftningen.

2 Räddningstjänsten Karlstadsregionens organisation vid räddningsinsatser

Räddningstjänsten Karlstadsregionen har räddningspersonal i jour eller beredskap vid 11 stationer samt vid ett räddningsvärn. Varje enskild station är dimensionerad för att hantera en samtidig händelse enligt egen insatsförmåga. Vid större händelser eller samtidiga händelser inom samma insatsområde krävs förstärkningar från angränsande stationer.

Vid stationerna i Karlstad och Vålberg finns kemdykarenheter och vid stationen i Karlstad finns dessutom en kemenhet.

Från stationen i Karlstad sker systemledningen av räddningstjänstens styrkor. Instruktion för stab och ledning finns framtagen för att klara av större och i tiden utdragna händelser.

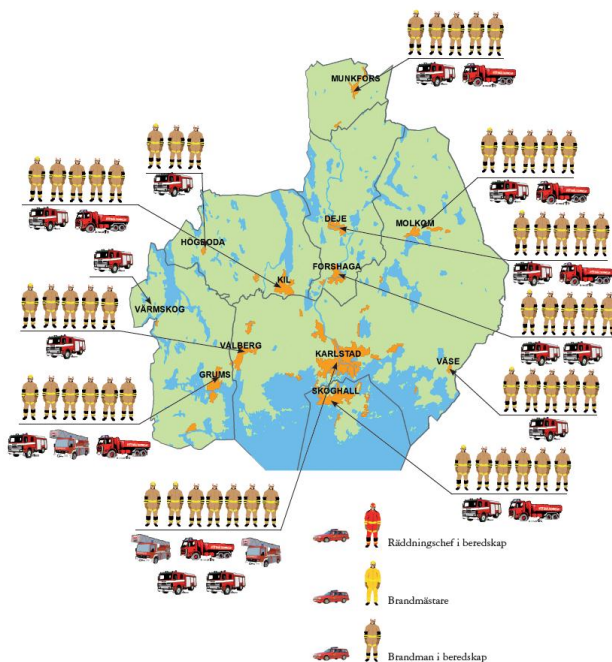

Bild 1. Karta över stationer i förbundet

3 Risker vid verksamheten på Stora Enso Skoghalls bruk

I den säkerhetsrapport som Stora Enso Skoghalls bruk har upprättat enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor nämns tre skadehändelser med potential för storskalig kemikalieolycka. Skadehändelserna är hämtade från den riskanalys som verksamheten har upprättat.

3.1 Explosion av lagertank för terpentin, kokeriet

Explosiv atmosfär kan bildas i terpentintanken då luft sugas in via vakuum i systemet för kondensathantering, eller vid för snabb utlastning, då vattenlås kan ”blåsa”. Ingen uppenbar tändkälla finns, men sådana kan inte heller helt uteslutas (statisk el, ovarsamhet).

Skulle en explosion i tanken eller systemet i övrigt ske bedöms det som att personer i närheten kan få allvarliga skador. Mest sannolikt är att tankbilschauffören får allvarliga skador eller t.o.m. kan omkomma.

3.2 Exponering av svavelväte vid UH-arbete i kokeriet

Personal i kan komma att exponeras för svavelväte i samband med underhållsarbeten i dåligt rengjord utrustningen eller vid läckage från andra processdelar.

Om de vidtagna försiktighetsåtgärderna skulle falla kan detta fall ge upphov till mycket allvarliga personskador, t.o.m. dödsfall.

3.3 Totalhaveri av ammoniakbehållare med stort utsläpp

En lagringsbehållare för vattenfri ammoniak innehåller totalt 1350 kg kondenserad gas. Behållaren skulle möjligen kunna haverera till följd av till exempel kraftigt yttre våld såsom påkörning vid lossning eller andra interna transporter.

Ett eventuellt tankhaveri med utsläpp av hela mängden som följd skulle kunna leda till omfattande personskador med flera dödsfall inom fabriksområdet. Vid de mest ogynnsamma väderleksförhållanden kan ammoniakkoncentrationer som är dödliga efter exponering i en halv till en timmes tid nå upp till 850 meter från utsläppspunkten. Det innebär att människor som vistas på sjön utanför fabriksområdet och på delar av gamla Akzo Nobels fabriksområde berörs. Miljöskadorna skulle bli begränsade.

4 Räddningstjänstens arbete med att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckor på Stora Enso Skoghalls bruk

I verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå ställs långtgående krav på det interna säkerhetsarbetet. Detta medför att Räddningstjänsten Karlstadsregionens kontakter med dessa verksamheter bygger på ett nära samarbete.

Myndigheten för samhällsskydd och Beredskap (MSB) är central samordnande myndighet för Seveso-regelverket och tillsynen utförs av Länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket gemensamt. I tillsynen deltar

företrädare för kommunens miljö- och hälsoskyddskontor och räddningstjänsten.

Utöver denna tillsyn utför räddningstjänsten tillsyn utifrån lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Lagen ställer mer långtgående krav på företag som bedöms bedriva verksamhet där en olycka skulle kunna orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Alla företag som omfattas av Sevesolagstiftningen klassas även som farlig verksamhet enligt LSO. Med stöd av denna lag för Räddningstjänsten Karlstadsregionen dialog med verksamhetsutövaren om vilken beredskap verksamheten bör hålla inför en eventuell olycka.

Det finns krav på att verksamheter som omfattas av sevesolagstiftningens högre kravnivå och räddningstjänsten samövar minst en gång var tredje år. För detta finns en upprättad övningsplan som omfattar samtliga Sevesoverksamheter och innehåller tidpunkter för när och hur verksamheten övades senast samt när nästa övning ska ske.

Övningar hålls regelbundet med Stora Enso Skoghalls bruk för att identifiera brister i beredskapen och för att utveckla och hitta nya säkerhetshöjande åtgärder.

5 Räddningstjänsten Karlstadsregionens plan för räddningsinsatser på Stora Enso Skoghalls bruk

För att på ett effektivt sätt genomföra räddningsinsats till följd av en allvarlig kemikalieolycka vid Stora Enso Skoghalls bruk, har Räddningstjänsten Karlstadsregionen i samverkan med verksamhetsutövaren upprättat insatsplaner. Planerna innehåller information om anläggningen, exempel på skadehändelser enligt upprättade riskanalyser och ett förberett ledningsstöd.

I händelse av en allvarlig kemikalieolycka på Stora Enso Skoghalls bruk larmas resurser från Hammarö, Vålberg och Karlstad. Första livräddande åtgärd och avspärningar genomförs av räddningspersonal från stationen på Hammarö medan förstärkning och resurser för kemdykning kommer från stationerna i Vålberg och Karlstad.

Räddningsinsatsen leds av en räddningsledare från stationen i Karlstad där även insatsstöd ges av en upprättad stab. Vid behov av ytterligare förstärkningar finns övriga stationer i förbundet tillgängliga samt angränsande kommuners räddningstjänster enligt ett gemensamt avtal om samverkan inom Värmland.

Närmaste angränsande räddningstjänster med kemdykare finns i Kristinehamn och Säffle.

5.1 Explosion av lagertank för terpentin, kokeriet

Vid en explosion av lagertank för terpentin kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer i första hand att utföras genom att utrymma personer i riskområdet och varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att förhindra fortsatt skadeutbredning.

5.2 Exponering av svavelväte vid UH-arbete i kokeriet

Vid exponering av svavelväte kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer i första hand att utföras genom att utrymma personer i riskområdet, sanera personer som varit utsatta för höga koncentrationer och varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att genomföra personsanering och första hjälpen.

5.3 Totalhaveri av ammoniakbehållare med stort utsläpp

Vid ett totalhaveri av ammoniakbehållare med stort utsläpp kommer Räddningstjänsten Karlstadsregionen i första hand att rädda personer i omedelbar fara. Detta kommer att utföras genom att utrymma personer i riskområdet, sanera personer som varit utsatta för höga koncentrationer och genom att varna personer i hotade områden.

I andra hand kommer räddningstjänsten att begränsa fortsatt skadeutbredning.

Bild 2. Översikt över Stora Enso Skoghalls bruk

6 Varning till allmänheten vid olycka på Stora Enso Skoghalls bruk

I räddningstjänstskedet av en olyckshändelse ligger informationsskyldigheten på räddningsledningen. Vid en händelse som inte är räddningstjänst eller vid en händelse som övergår till en extraordinär händelse, så övergår informationsansvaret till kommunernas krisledningsorganisation.

För akuta situationer där det kan vara fara för liv finns varnings- och informationssystemet Viktigt meddelande till allmänheten, VMA. VMA-systemet utgörs av dels utomhuslarm, dels meddelanden i radio och TV. Varningsmeddelande sänds omedelbart i situationer där risk finns för skada på liv, egendom eller i miljön. Informationsmeddelande sänds så snart som möjligt och används för att förebygga och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Utomhuslarmet sänds via ljudsändare i det utomhusvarningssystem som finns i Skoghalls tätort. Ljudsändarna i Skoghall kan utlösas från räddningscentralen och SOS-centralen i Karlstad och från brandstationen i Skoghall. Signalen ska alltid åtföljas av meddelande i radio och TV. Räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll av utomhusvarningssystemen.

Information om varningssignalen finns också på räddningstjänstens hemsida och i telefonkatalogen.

Information efter inträffade händelser finns på räddningstjänstens och kommunens hemsidor.

7 Underrättelse till myndighet i annat land

Baserat på Stora Enso Skoghalls bruks riskanalys förväntas inte en olycka föranleda några åtgärder i annat land, varför ingen speciell planering för detta gjorts.